

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 26 D'AGOST DE 1910

NÚM. 1652 ————— ANY XXXII

PERIÓDIC HUMORÍSTIC IL·L·STRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

DON TORIBIO S'HA OFERT A BARCELONA

EN VINAIXA:— Ja té raó el ditxo: «Deu dona faves a qui no té caixals.»
Vés si no valdria més que aquet primo se m'hagués ofert a mi...

Del petit món de la faràndula

Els nostres comics viuen actualment en plena temporada de formacions. El saló de l'Orient espera l'arribada de la tardor, que té la virtut d'aplegar al redós de les seves taules lo més granat dels nostres actors de *vers*. En aquestes tardes xafogoses d'istiu, prefereixen els comics passejar les seves ilusions y els seus entusiasmes amunt y avall de la Rambla del Mitg. Tan bon punt la fresca torni a ferse sentir, desertaran el tipic passeig, y com plantes d'estufa, buscaran novament la tibió agradable que la sala del café els proporciona. A la seva vista, somriurà l'Andrés agrait...

El període estiuat es pels comedians un compas d'espera en aquet concert d'alts y baixos propis de l'ofici. Tot consisteix, al cap-d'avall, en arribar com se pugui a l'entrada d'hivern, comensament de la temporada oficial: única que enfonsa o aixeca; única que consagra les reputacions... si no's té la desgracia d'haver d'anar per les *roques*.

La temporada d'hivern promet esser aquest any bastant moguda. El retorn d'en Franquesa a la palestra y la retirada d'en Gual, que no ha lograt encara esser comprès, li presten un desacostumat incentiu. Les dugues empreses del Romea y el Principal han comensat, per ara, a divertirnos per medi d'una nova y ridícula lluita de gazetilles, que ja són una bella iniciació. Gracies an aquesta serie de notes, sabem ja els espectadors a hores d'ara la quantitat de comedies que en Franquesa y en Jaumandreu pensen estrenar. Fins l'Abelard Coma sembla que ha tret faves d'olla ab aquesta lluita pera la conquesta d'autors.

Lo més gros ha estat lo succet al Principal. Les gelosies, les rivalitats, les ambicions, han impedit una conjunció artística que podia esser gloriosa pera Catalunya. De passada han donat una llissó als que suposen que si algun cop arriben els comedians a renyir es sols pel gust de sellar novament les paus. Entre en Jaume Borràs y la Xirgu existeix un divorci artistic que pot proporcionar dies de dol al teatre regional. Lo que va comensar essent lleugera antipatia ha esdevingut odi a mort entre les dugues figures capdals de la nostra escena. Se diu que si el dia en que a les seves gracies actuals hi ajunti la Xirgu les de la maternitat—aquí, Margarideta, una petita contracció ruborosa: aixís; mercès—doncs, sí; se diu si per allavores, l'odi, tot l'odi intens que la Xirgu y en Borràs ara's professen passarà de pares a fills, y les dinasties Borràs y Xirgu vindran a esser com una mena de *Capuletos* y *Montescos* de l'escena patria.

Ara be: en Jaume, com en Giménez, tampoc es *de los que se ofrecen*. Que si en Giménez dibuixa brodats en els moments que'l seu ofici d'eminencia el deixen reposar, en Borràs té una quadra de *pur-sangs* pera vendre, que enamora. Ademés, que ja es sabut que en arribant un actor a certes altures, mai falta un amic oficiós que prengui al seu carrec el treball de practicar certes gestions... No; decidament, no són els nostres primers *de los que se ofrecen*... Els nostres primers busquen, únicament, quan els convé, cosa en la que, després de tot, no sabem veurehi cap mal. En Jaume afirma que quan en Franquesa va parlali—no falta qui assegurí que en Franquesa no li ha dit res—digué per tota resposta que si volia comptar ab ell era precis que a la companyia no hi hagués la Xirgu. La Xirgu explica a qui vol escoltarla que al proposarli actuar al Principal, posà com a primera condició, precisa y indiscutible, la de que, per ajustarse, havia l'empresa de prescindir d'en Borràs. ¡Y quins amóinos, els d'en Franquesa!... En res va estar que no deixés correr el negoci. En Trulls, que en el paper d'*amic de*

l'empresa—aquet curiós exemplar de la vida de bastidors indispensable en tot teatre que s'estimi—ha substituït an en Riera de l'*Abanico*, li aconsellá que tirés endavant. S'assegura, perxò, que l'estada a Puigcerdà no ha provat an en Franquesa tant com els altres anys. Aburrit, no sabent de quin cantó caure, va tirar en l'aire una pessa de deu centims, y va quedarse ab la Xirgu deixant a fòra an en Borràs. En Franquesa diu que ara se n'alegra. Troba que en Jaume crida massa... que s'excedeix... que fa interminables les escenes, y resulta car de gas. Aquet, respectuós ab totes les opinions, fa veure que's pren la cosa a la fresca. Abandonat per en Martí Giol, diu en Borràs que res l'espanta mentres li quedin els brassos amorosos d'en Boixaderes, y ara com ara s'aconsola anant a les nits al Gayarre a veure ballar an en *Guajiro el feo*. Quan estiga cansat del Gayarre empenirà la marxa cap a París, convensut, com en Gual, de que aquí no hi ha justicia. *Comædia* l'ha alabat. En Mounet Sully ja tremola. Si an en Borràs li parlen del Principal, veureu que's limita a fer una mitja rialla... Y fa santament. Perquè, després de tot, es lo que ell diu:

—Sí, posats a triar entre la Xirgu y jo, s'han quedat ab ella, també s'ho trobaran.

La cansó d'en Figuerola:

—Ja farem la pau...

Boy

EL MELO

I

Menjador burgès. Es l'hora dels postres.

El papà, agafant un pressec:

—Y meló?... No n'heu portat cap dia. ¿Que no n'hi ha, aquest any?

La mamà:

—Es clar que n'hi ha; però la criada no s'atreveix a comprarne, perquè diu que no hi entén.

—¿Per què no hi vas tu a plassa, un dia?

—Jo?... ¡Bon negoci fariem! Encara hi entenc menos que ella...

El papà, malhumorat, comensa a pelar el pressec.

—*Bueno, bueno!*... Vetaquí que, per fas o per nefes, el resultat serà que aquest any no podré menjar meló... ¡Tant que a mi m'agraden!...

Silenci general.

No se sent més que l'esbufec del papà, que segueix pelant el pressec ab moviments nerviosos.

De sobte, salta una paraula.

—Escolti!...

Es el fill el qui ho diu, l'Albert; un xicot que fa sis anys que estudia el primer de medecina sense haver pogut mai passar d'aquí.

—Escolti: ¿vol que'l compri jo, el meló?

El papà li dirigeix una llarga mirada, barreja terrible de compassió y despreci,

—¡Infelís!... ¿Tu?...

L'Albert se mossega'ls llavis, però no's dóna.

—Sí, senyor, jo. Vostè se'n riu, però he fet sobre la materia observacions molt curioses, y crec entendrehi més de lo que vostè's figura. En fi, ¿vol que'n porti un?

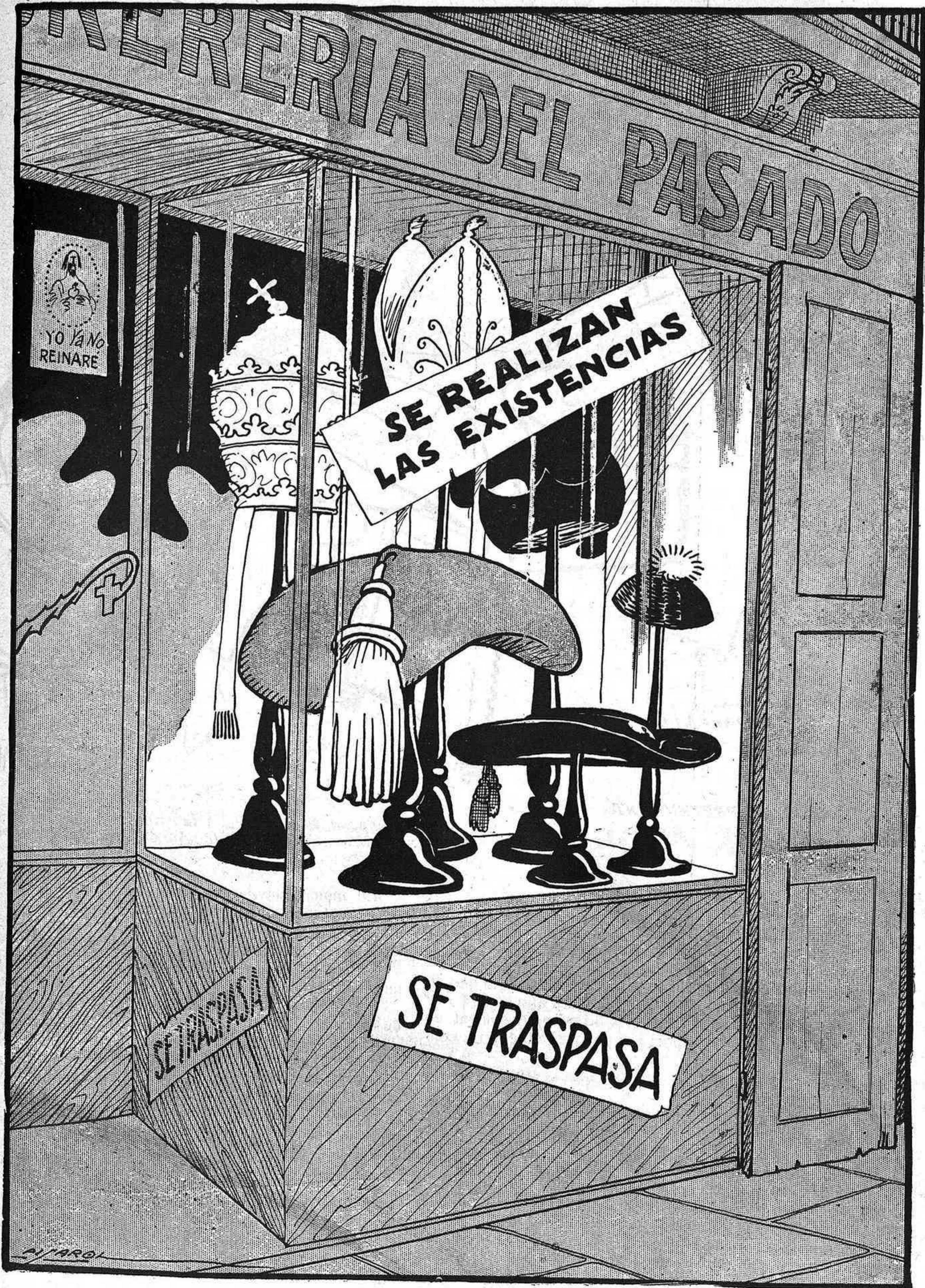
El papà, pegant la primera caixalada al pressec:

—¿Y serà bo?

—Un nèctar.

—Veiam, pròvaho.

—Demà'l tindrà.

CRISIS INDUSTRIAL

Un negoci del cel que va per terra.

L'OBSEQUI AL PRETENDENT

—No més l'espasa, li regalen?... Y la vaina, doncs?
 —Vaines an ell?... ¿Encara no'n té prou ab els que hi ha al partit?...

II

En una parada de melons.
 L'Albert, que ja fa estona que conferència ab el venedor, li exposa els seus darrers dubtes.
 —No; el preu pera mi es lo de menos, perquè lo que jo vull es quedar be; però... ¿vostè m'assegura que sortirà bo?
 —Vegi si li asseguro, que si vol li faré un document en paper sellat: No tingui cap por; pot pendre'l ab entera confiança.
 —Es que podria succeir que, ab tota la seva bona fe, s'equivoqués...
 El venedor, en un arranc de sinceritat, una mica dramatic:
 —Vaja ¿vol que li digui clar?... Si li asseguro que'l meló es superior... es perquè l'he tastat.
 —¿Com?... ¿Un tatx?...
 —Això no tindria gracia!... Miri, ¿veu?...
 Y li ensenya un punt, casi invisible, que correspon a una punxada practicada ab habilitat verdaderament pasmosa.
 —Ab això'n tinc prou—afegeix.—Una gota de suc basta pera coneixe lo que'l meló amaga dins de la closca...
 —¡Sufficit!

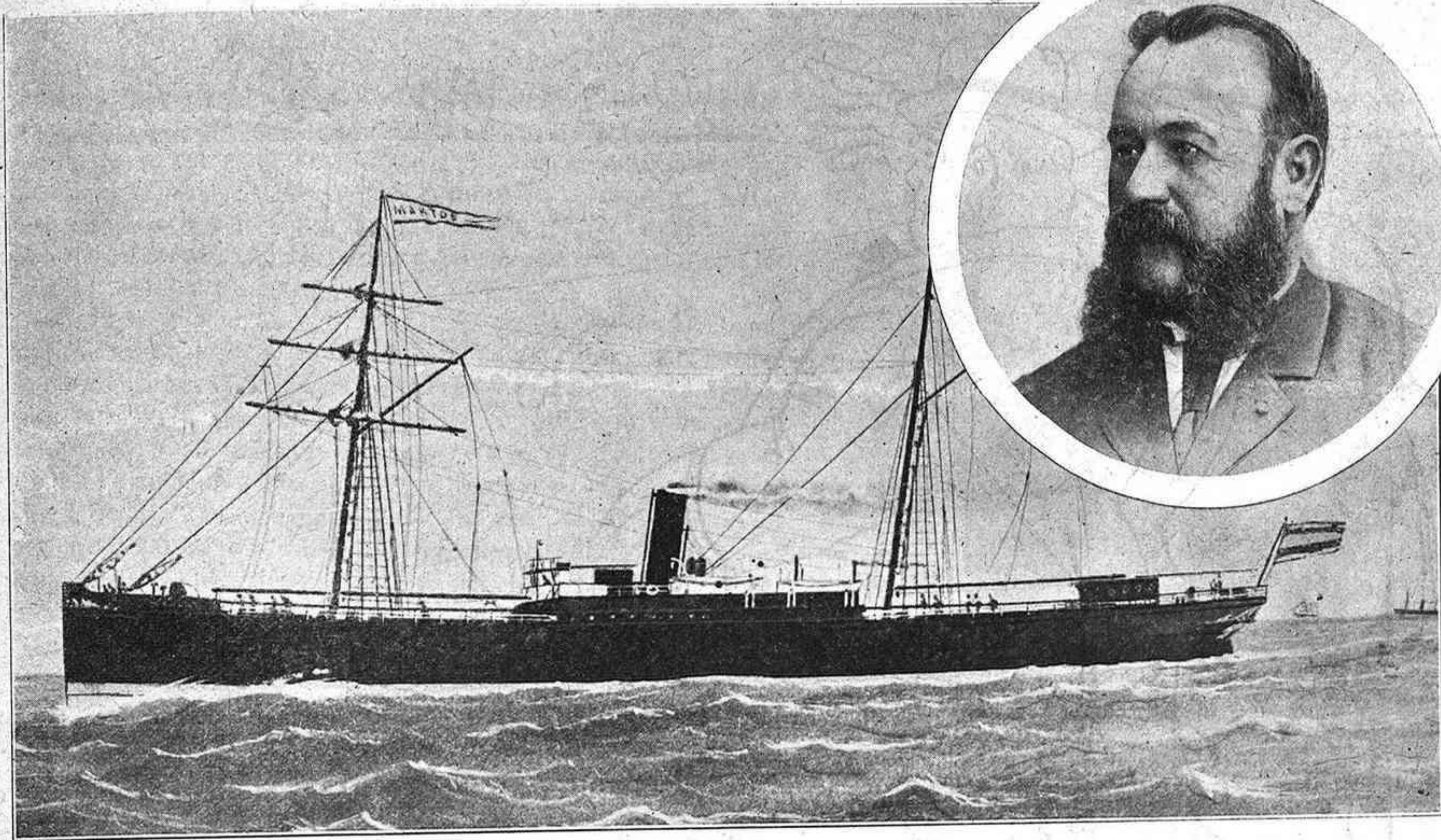
III

El menjador burgès que ja coneixem. Torna a ser l'hora dels postres.

La mamà, clavant el ganivet en el meló que l'Albert, triomfant, com qui sab que juga sobre segur, ha posat damunt de la taula:
 —Veiam!... Ha arribat el moment critic...
 Parteix el meló pel mitg y ab solemne lentitut ne separa una tallada.
 —Té—diu, presentantla al papà:—tu ets qui primer ha de tastarlo.
 Expectació. Ningú gosa respirar.
 —¡Magnific!—cria el papà, després d'haver mossegat la sucosa tallada:—¡Mel, sucre, gloria!... ¡Un meló autentic un verdader meló!...
 L'Albert, ab aire victoriós:
 —¿Eh?... Ja li vareig dir que havia estudiat a fons la materia.
 El papà, tornant a clavar les dents a la tallada y mirant al Albert ab refinada ironia:
 —Cert, noi, cert!... Però... ja me la devies aquesta satisfacció.
 Y després d'un breu moment:
 —Es el primer cop que dels teus estudis no'n treus una carabassa...

MATIAS BONAFÉ

LAMP

El vapor Martos, que, embestit per l'alemany Elsa, s'enfonzà el dia 16 del corrent davant del cap Trafalgar.

MIQUEL CANO
capità del Martos.

MUNICIPALESCA

La gestió municipal dels actuals regidors deixarà, com a notes principals, el *contracte* pera la recollida de les escombraries y la portada d'un caudal d'aigües pera l'abasteixement de la ciutat.

Aquet segon assumpte està encara en període de gestació, per més que no falti ja qui's belluga, potser més de lo que en realitat convindria. Apropòsit d'això de les aigües, obren en la nostra cartera alguns datos que no tenen desperdici.

No es ara ocasió de parlarne, tota vegada que estem abocats a l'aprovació del conveni ab l'arrendatari del servei de la neteja. An aquest anem, doncs, que temps de sobres tindrem pera parlar de l'altre quan l'hora siga arribada.

Lo més notable d'aquet *contracte* que tant soroll ha mogut ha sigut la defensa que fan d'ell regidors tan extremadament significats en certs *assumptes* com són els senyors Marial y Callén.

Ab ells s'ha ajuntat el regionalista senyor Vallès y Pujals, al qual designarem, d'ara en endavant, ab el sobrenom de *joven aprovechado*.

L'ingrés d'en Vallès y Pujals al *trust* regidorenc haurà determinat, a bon segur, el cambi de conducta experimentat per *La Veu*, que després d'atacar rabiosament el *contracte*, el defensa ara a capa y espasa, sense tenir en compte que al ferho deixa en descobert al regidor senyor Nualart, al qual, com se cuidà de demostrar, no li sembla pas immillorable.

Tan gros es el *momio*, que s'assegura que permetrà donar colocació al poeta florallesc senyor Girbal Jaume, redactor en cap del setmanari de senyores *Or y Grana*, y arreconat fins ara en calitat de *noi pera fer recados* a la secretaria de la Lliga.

En Girbal y Jaume diu que està ja cansat de patir, y no vol esser menos que 'ls germans Folch y Torres.

Té raó, el noi.

□ □ □

L'immensa nau del firmament
plora, grisenca, ja fa dies.
Una plujeta persistent
va omplint de fang les amples vies.

Dematinet surto al balcó
y et veig a tu tota joiosa.

En tos ullets plens de dolsò
hi ha una serena més hermosa!

Els vianants van ab rezel
amunt, avall, a dreta, a esquerra:
uns a tot'hora els ulls al cel,
altres tot'hora els ulls en terra.

Jo, que no'm compto entre'ls esclaus
de cap ideal ni cap follia,
sols miro a ran de tos ulls blaus
y'm sento el cor ple d'alegria.

MAYET

DEL BORN AL PLATA

□ □ IMPRESSIONS DE VIATGE □ □

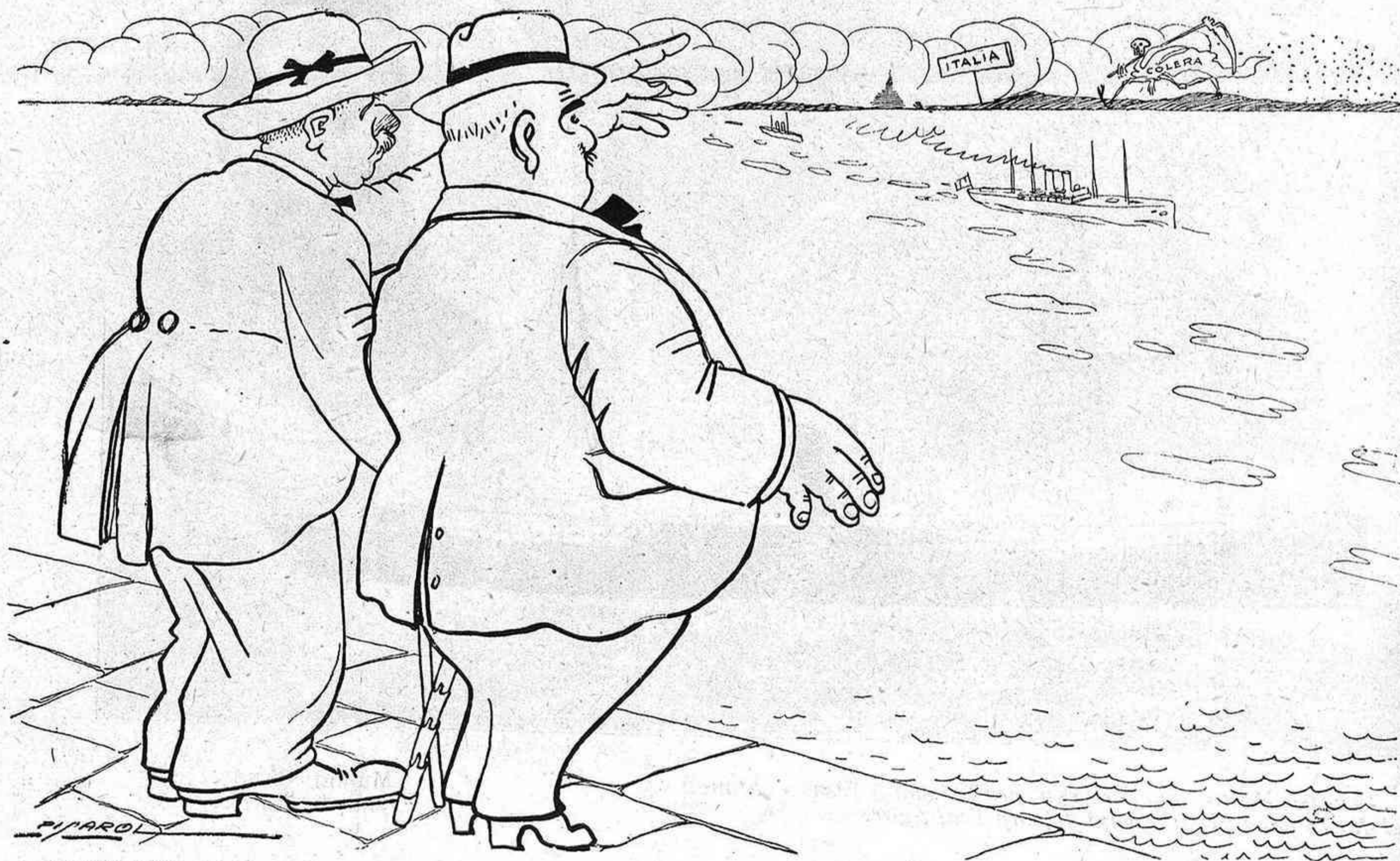
XVIII

El deu «Peso»

Com s'haurà vist per l'impressió de que havem parlat anteriorment dels *terrenos* y del «negoci», tant el primer camí com el segon són pera arribar a lo mateix: a la conquesta del *peso*.

El diner per tot arreu es una cosa perseguida. Desde que l'home va inventar aquets bocinets de bronzo, d'aram o d'argent, d'or o de níquel, de coure o d'alumini, el posseir aquestes rodones, que's poden canviar ab tantes coses que fa fredat tan sols de pensarhi, el tenirne provisió ha estat un instint y un afany tan considerat y gloriós, que al que no n'ha pogut tenir la societat li diu... *pobre*, un dels mots més denigrants que ha pogut inventar pera ofrendre'l.

Però el ser pobre, segons aont y segons en quines societats, té petites compensacions, que'n podriem dir d'ordre moral, que

BACILLUS A LA VISTA

—Mirissee'l, es allà a Italia... El tenim molt lluny, encara!
 —Què vol dir, lluny?... Les encíclicues del Sant Pare, d'allí an aquí no hi estan sinó unes quantes hores.

si no engreixen, aconsolen. Un poeta, per exemple, que no té diners, pot mantenir un xic el seu esperit ab una cosa que'n diuen gloria, engany daurat y venturós que fa ilusionar a tantes ànimes; al pintor de nom o al music de nom l'aplaudiment es la seva deria: els fa viure d'encantament davant dels colors o de les notes; la noblesa, els tituls y l'herencia omplen el cor de vanitats, que també fan anar tirant; la religió ha aconsolat tants pobres com els que ha fet, y això que n'ha fet bastants, y si ha predicat la miseria ha dat el consol de sofrirla; cent altres motius —d'orgull, d'esperansa, de fe, d'ideals— han donat ales ilusories pera arribar al cap-d'avall, y l'home que no ha tingut diners, ha tingut... diguem, poca cosa, però la mateixa poca cosa, quan té ales de fantasia, dona un dalit espiritual que no sempre el diner pot lograrlo.

Aquí... no; aquí..., per ara..., fins al moment actual, l'art, la gloria, l'idealitat, la fantasia, y altres... cabories, no són coses gaire cotisables ni que compensin una mica de l'importancia que té el peso. Sia perquè la vida es cara y abans de pensar en els postres se té de pensar en el caldo; sia que el gringo y el que no es gringo hagin pres aquet país com terra de restauració enlloc de terra de promissió; sia perquè pel conreu aquesta terra demana brassos en comptes de demanar homes; sia perquè molts dels que arriben arriben ab fam atrassada, després d'haver perdut la fe en tota mena de creencies; sia perquè els homes nous, quan no són arrels són abono indispensable pera fer eixir flors, y hi ha més abono que flors; sia tot plegat y altres motius, y que'l materialisme es una fruita que fins que's maduri fa de mal pendre si es que al ser madur no fa estragos, el cas es que entre els que arriben, els que ja hi són y els que hi eren, la lluita pel peso es tan terrible que, comparant una cosa y altra, les batalles d'Alexandre són jocs de criatures.

Per tot arreu el peso es perseguit. Per tot se'l cerca, però aquí se n'abusa. Aneu pel carrer, y tot passant estigueu segurs de que en els caps de conversa que pogueu arreplegar, a cada dèu mots hi van quatre pesos; parleu ab algun conegut, y al cap d'un moment us esplicarà que ha vingut aquí pera fer pesos; mireu els aparadors, y al costat de tot hi veieu el peso. Hi ha qui valúa els homes per pesos y la cassa al peso us persegueix, convertint la capital en una immensa boleteria, en un gran mercat, en una immensa fira, en un aranya-estira-cabells aont cada cabell valgués un peso, y juguessin tots plegats a veure si's deixen calvos.

Naturalment, entre aquet garbull, el que neix ab la malastruga de tenir sentiments poetics, o's creu que l'art no's pesa ab pesos, viu, el pobre! com un pingüino al que'l fessin viure aprop del foc. Si fa quadros y no té costats, els té de vendre a pams o a chacras, com lots de bellesa simètrica; si fa retrats, ha de procurar que semblin lo que semblarien si els homes fossin fotografics; si fa versos està perdut: en aquet país decimal, lo unic que no s'amida són els versos, y els poetes fan versos lliures, sens dubte pera esbravarse; si fa treballs literaris, salvat algun periodic com *La Nación*, y ben pocs més, no trova colocació; y si vol ser artista independent, n'hi deixen ser (aquí no's priva res), però com que'l peso no va cap an ell, y ell no va darrera del peso, y l'independent també ha de menjar, o be perd l'independencia, o be, sense esperar cap centenari, agafa les ilusions y, en terra d'immigrants, ell emigra.

No havem vist cap país, dels que coneixem, aont els artistes y poetes allunyin més l'esperit de la seva terra nativa. Per cada escriptor que vagi vestit ab les tradicions de la Pampa, n'hi ha cent que viuen ab Verlaine, ab Baudelaire, ab el senyor Pelletan, ab D'Annunzio, ab els decadents, y somien, desde'l seu rancho,

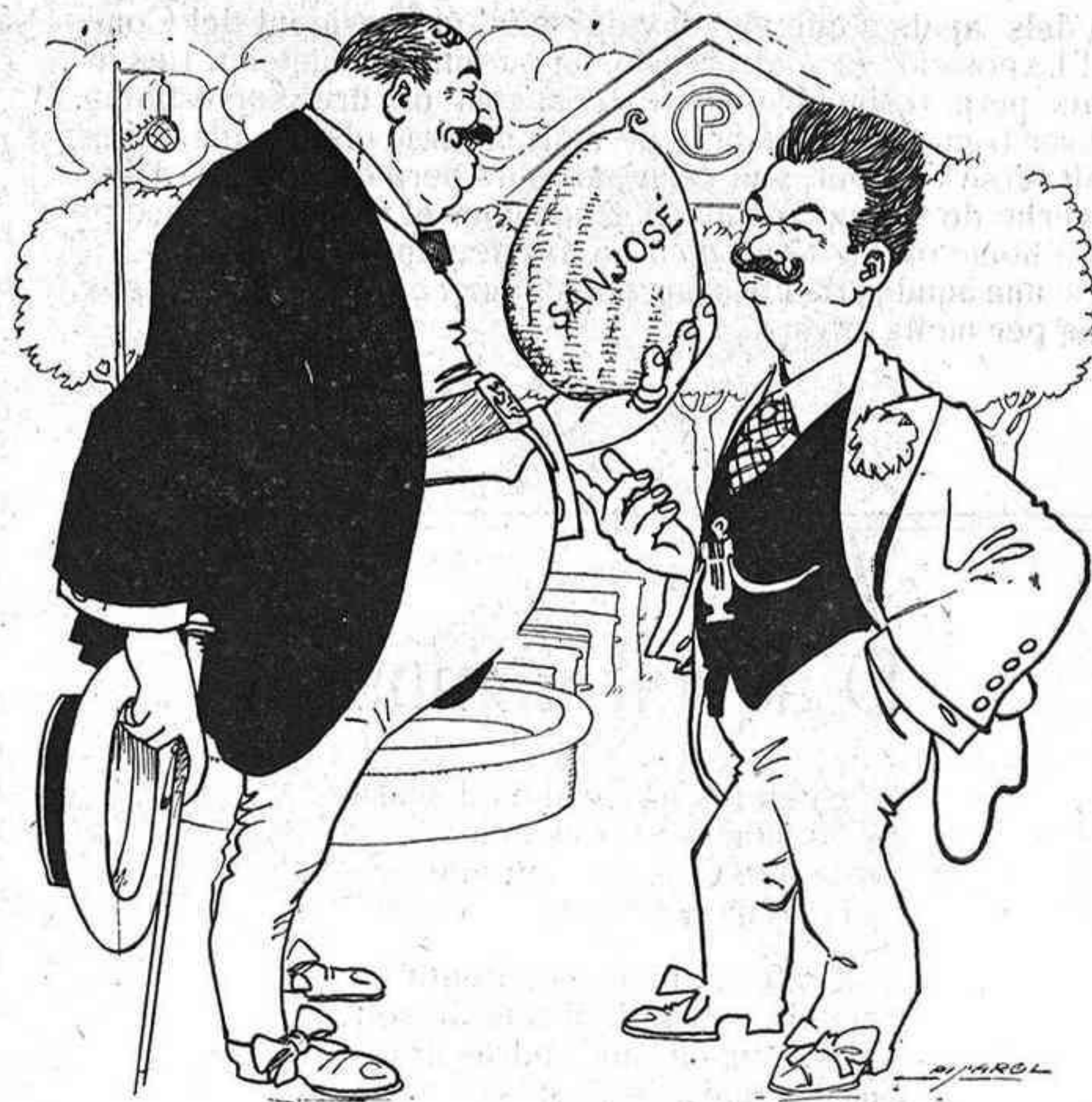
ab casa'n Maxim o en Rat-Mort; per cada pintor que pinti el Paraná, n'hi ha vint que veuen el Sena, y les rojes aigües del seu riu les destenyeixen ab aigües mortes; y per cada autor dramatic que arrenqui la vida del seu poble, cinquanta l'arrenquen d'altres drames; y's veuen Guinyols, y's veuen Ibsens, refredant el foc de la terra; com *Verbenes* y *Revoltozes* contra-ritmant les danses tristes d'aquestes planes desolades.

Això fa que enlloc el poeta potser es tan poeta com aquí; perquè canta sol, com les aus; perquè canta per cantar; perquè la seva ànima reacciona contra el *peso* y el materialisme. Enlloc ens han llegit més obres que en aquet medi positivista, ni ab més unció, ni ab més ales. El que llegeix an el foraster ho fa ab dalit a l'ànima, ab un desitg, ab una esperança, que sembla que digui, llegint: «Tu que encara estimés l'art, escolta un moment lo que't diu un cor que encara el *peso* no ha ofegat. Tu que encara no ets dels immigrants que venen a niquelisarnos, compren un moment aont vivim y deixa'ns fantasiar una estona. Tu que ets germà d'aquelles terres aont encara hi ha recones deserts pera anarhi a somiar, somiem plegats y donemnos la mà. Aquets són els sols centenaris que no's fan de frac, ni ab discursos, ni s'omplen de mots fets ab motllo, ni'ls posen primeres pedres, ni aquell pedregar de ciment que aguantés homes de terrissa y làpides d'alumini.»

Però'l *peso* es el *peso*, y davant del *peso* s'acoten les delegacions, y les princeses, y fins el poble. Potser tinguin raó els que creuen que la riquesa es el tot en el món, però també es ben trist, cavallers, que quan arriba un moment que'l poble necessiti el seu himne, el tingui d'escriure un extranger, y que'ls colors nacionals els tenyeixin fòra de casa, y que'l ritme vingui de lluny. Bo es tenir el *peso*; però com a súbdit.

SANTIAGO RUSIÑOL

(Seguirà.)

AUN COLEA...

— Què me'n diu d'aquet meló musical, senyor Morales?
— Que sembla extrany que vostè, sent valencià, no conegui que sortirà *carabassa*.

INFAMIA Y CASTIGO, Ó LA HIJA DEL POLICÍA

— Mira que si no haces bonda, té tancaré a *La Panxa...*, que ahora hi estoy en buenas relaciones d'ensà que'l governador m'hi envia.

Visca la Bèlgica!

Ab tot y la conjura consistent en amagar els principals incidents ocorreguts en el viatge que'ls nostres periodistes han fet a Bruseles, es lo cert que, de mica en mica, van els mateixos interessats descapellant la troca, lo que'ns dona ocasió d'averiguar coses noves.

Darrerament, hem pogut sapiguer que'ls representants dels diaris barcelonins van causar sensació en terres de Bèlgica.

Lo primer que va cridar l'atenció dels *bruxellois*—com algun dels nostres *chicos* els anomena—fou lo numerós de l'equipatge que seguia als nostres compatriotes. Tal qual *genio* que aquí veiem lluir la mateixa roba de l'un cap de l'any a l'altre, va arribar a Bruseles ab un seguit de maletes, *plaid*s, guardapolvos, sombreros, mundos, sacs de mà, bastons y paraigües, que feia fredat. Mai el matrimoni Fernando-Maria ha fet tan grossa ostentació d'un *equipo* com el que'ls periodistes catalans se n'emportaren.

L'admiració dels belgues pujà encara de to quan els vegeren mudats. Diu que la seva desfilada pels carrers semblava la nostra Rambla la tarda del dijous sant. Mentres a l'un el barret no li cabia al cap, se veia l'altre obligat a posar, darrera la badana, un rotllo de diaris pera que *la bimba* no li baixés arran del coll. Aquest anava encongit pera que'ls brassos no li sortissin un pam més de lo que la llargaria de les mànigues permetia. L'altre'ls estirava desmesuradament perquè li tapaven les mans. Se diu y tot si fins el frac d'en Jordà ha anat a visitar l'Exposició...

No foren pocs els qui, al veure'ls, se cregueren, de moment, que la caravana anava destinada a algun pabelló dedicat a l'*historia del traje á través de las edades*. Quan van enterarse de que la cosa anava de serio, va haverhi qui va cridarlos: *volta'll*, expressió que no van recullir per haverlos sigut dirigida en francès.

Lo del idioma va donar també lloc als més divertits incidents.

En un dels apats a que va convidarse'ls, el President del Comitè de l'Exposició va endressarlos la paraula en castellà. Les dificultats pera respondre en francès, com de dret corresponia, van esser tremendes. Després de molt mirarse els uns als altres, de molt ferse'l distret, van designarne un pera que parlés. Aquet va haverho de fer en castellà, per no saber el francès. S'assegura que l'home obtingué un *pleno éxito* de paper ridicul.

Res: una anada profitosa, a propòsit para estrechar los lazos. Que per molts anys.

JUST

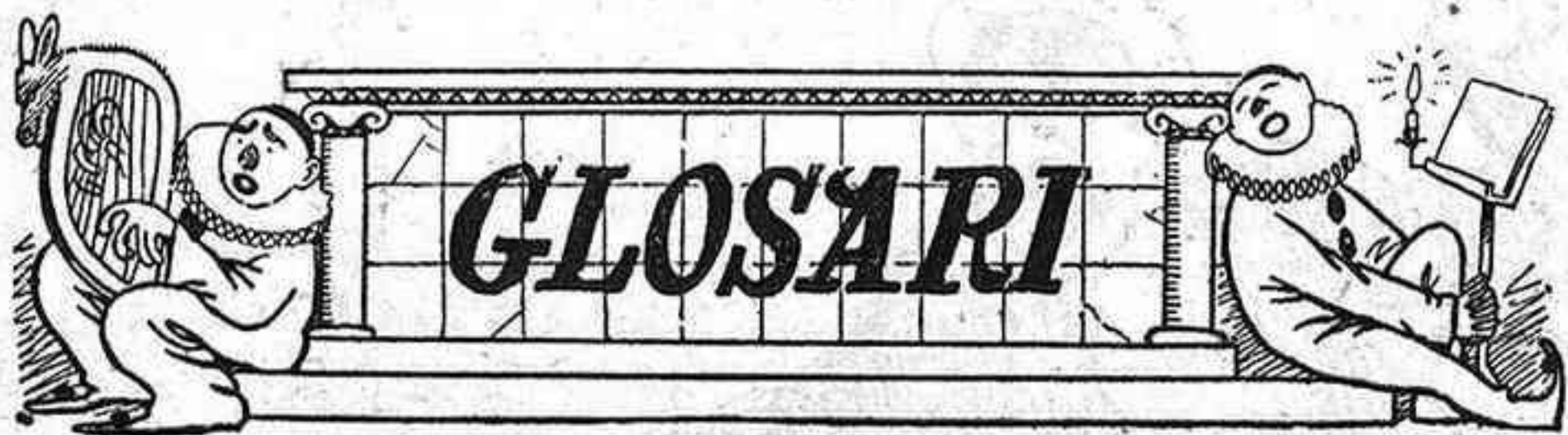
D'aquell temps

Si en tos llavis hi ha dolcesa
y en mon cor tot es dolor,
per què t'oposes, ma vida,
a l'ofrena d'un petó?

La teva ànima es potentia
mateix que un bell raig de sol;
mes, com ell, no fondras ara
mes somniades ilusions.

Apropa'ls tos llavis rojos
ardentissims com el foc,
que si amorosos me besen
brollarà ma inspiració.

EMILI GRAELLS CASTELLS

PRECAUCIONS

Vindrà'l còlera a Barcelona?

No es qüestió d'espantarse, però cal viure previnguts.

Ab les facilitats de comunicació que ara existeixen ¿qui'ns diu que'l Morbo Asiatic no se'ns presenti demà, de sobte, per allà al indret de la muntanya Pelada, montat en un Zeppelin número 13 o en un Blériot darrer model?

Y si el «viajero terrible» vingués en aeroplà o en dirigible, de què servirien aleshores els cordons sanitaris, les aduanes higièniques, les estacions fumigadores y les quarentenes dels barcos?

Cal regoneixer, no obstant, que, si avui les pestes tenen medis d'entrar furtivament a casa nostra, nosaltres no careixem de sistemes modernissims pera combatreles sens pietat.

El glosador ha sentit dir als avis que durant el flagellador còlera del 65, la gent, morta de por, va fugir de la ciutat, y que'ls pocs que van restar inter-muros no sortien de casa, o, si sortien, ho feien ab exagerades precaucions. Ara ben segur que's donaria'l mateix cas ab algunes variants, puig si be de por ne corre tanta com aleshores, les precaucions foren menes enutjoses y de molta més eficacia. Abans, per exemple, els porucs anaven pel carrer ab un canonet de càmbora a la boca; avui, ab un puro de l'Arrendataria n'hi hauria prou. Abans n'hi havien que's posaven sofre a les plantes dels peus, ara la majoria també s'ensofrarien, però per dintre, ab «Mum» els rics y ab «Cazalla» els pobres. Ales-

hores ho regaven tot ab cloruro; ara, estic segur que en Callén votaria pel formol que es més actiu y més car. Abans tothom tenia la precaució d'abrigarse, de pendre tè ab aigua-naf y de fer fums a les habitacions... Avui ningú's pendria tanta molestia y els preservatius dels més pussilànims serien: deixar de llegir an en Xenius, assistir diariament als vermouths del Tívoli, comprar bitllets de la rifa y aborrrir l'aigua.

Abans la ciutat vivia en mitg d'una beatífica placidesa, y per això el sobtat atterrisage d'una epidemia imprevista era per ella un sotrac formidable. Avui, no. Avui, feta an en Vinaixa, als tramvies d'en Foronda, al Comitè de Defensa, a les bombes, a les faroles d'en Falqués, a les Dretes y a les Esquerres, una plaga més o menos no li ve d'aquí, a Barcelona.

Tocant als aliments, lo mateix. Durant el còlera del 65 la gent no gosava menjar segons què. Ara tothom menjaria de tot, encara que, naturalment, ab modos, y aplicant sempre a les viandes una condimentació higiènica especial. El quid es menjar ab mida y fer guisots preventius...

Aiàis que aquet còlera, cansat de fernos l'ullet se decideixi a declarar-se, el glosador ja ho té pensat, no s'estarà de res.

Fins tomatecs, vol menjar.

Però, això sí, en comptes de posarhi oli y sal, se'ls amanirà ab acid fenic y polvos de gas.

XARAU

El sinistre viatger

El còlera, el còlera... Tots els nostres llegidors deuran recordar aquells dibuixos dels periodics ilustrats en que's representa el còlera en forma d'una repugnant figura esqueletica, ab la dalla sobre'l muscle, voltada de bafarades y de mosquer... Aquets dies, davant les alarmants noves donant compte de l'aparició de la pesta a Italia, la nostra gent s'ha posat seria y ha sentit la temensa d'un perill proper. Mentres el còlera desolava les terres llunyanes de Russia, aquí no'ns en preocupavem. Les coses de Russia, com les del Japó, la Xina, la India o el Canadà, ens arriben sempre com a ecos esmortuits d'un altre món. La distancia enorme que'ns en separa es prou pera tranquilisarnos del tot. A les pestes llunyanes pot aplicarse una frase d'un amic nostre, indolent y esceptic, a qui parlaven del cèlebre *perill groc*.

—Y d'ont ha de venir això?—preguntava.

—De l'Assia.

—Ui! Abans no hagi arribat aquí!...

Però ara ja no's tracta de l'Assia, ni de Russia, que ab prou feines es Europa, sinó d'Italia, de la península bessona d'Espanya, relativament propera al nostre país y ab la qual mantenim relacions actives y nombroses comunicacions per terra y per mar. Això ja es més greu. Les noves del còlera ja no són simples telegrams de la premsa que parlen de coses mitg fantàstiques, sinó que constitueixen un perill positiu y real. Als espanyols el cor ens ha donat un salt y sofrim l'angunia de la pregunta inquietadora: «¿Vindrà'l còlera? Se'ns encomanarà l'epidemia? ¿Ens visitarà el sinistre viatger?»

Els nostres governants y les nostres autoritats, contrariament a lo que fan els dels altres països, són els primers propagadors de l'alarma. Tan bon punt arribaren els telegrams anunciant l'aparició de l'epidemia colèrica a l'Italia meridional, el senyor Canalejas, ab una fredor que l'acredita molt de persona fresca, declarà que es facil que'l còlera ens visiti. El ministre de la Governació y el director gene-

L'ONOREVOLE MORBO

—Dove andiamo, adesso?... M' hanno detto che la Spagna c'è un bel paese per campàrme bene...

ral de Sanitat també's decanten a creure en que'l còlera vindrà. Ja prenen precaucions, segons diuen; però's veu que no's refien massa dels procediments higienic. Sembla que estan convensuts de l'insuficiència dels medis profilactics ab que Espanya compta actualment.

La premsa també dona a entendre que es molt possible que'ns visiti el viatger sinistre, que l'any 1910 sigui una data colèrica com la de 1885. Y es curiós remarcar que en les paraules dels governants y en els escrits dels periodistes s'hi trasllueix una resignació indolent, un fatalisme alarb. Ve a esser, en el fons, allò de: «Serà lo que Deu vulgui» o «Estava escrit!» L'Espanya de les tràgiques miseries espera la probable vinguda del còlera cantant cançons de cementiri sota'l sol tòrrid de l'istiu, a la vora dels femers, de les clavegueres pudentes, de les escombraries pútrides, de les cases y de les poblacions brutes que no reben el bateig sanitós de l'aigua netejadora.

* *

Lo veritablement terrible, pera nosaltres, no està en la vinguda dels bacils vírgules de la fatal malaltia, sinó en el medi favorable que aquí trobarien pera propagarse y multiplicarse. En les nacions nètes, higièniques, sanes, el còlera asiatic no pot ferhi grans malvestats; aviat se troba isolat, atacat per totes bandes, en mitg d'un cercle sanitari que no'l deixa avensar y que l'ofega. Però quan arriba a les poblacions ont ja hi viuen endèmicament el tifus y la verola, a les poblacions ab bruticia y menjansa, ab carrers de males olors y munts d'escombreries, ab clavegueres seques que treuen pels imbornals bafarades corruptes, ab mercats que són quartels de rates y de mosques, ab aigua de riu pera beure, el còlera s'hi detura, s'hi acomoda, hi planta les seves tendes d'infecció y de mort, y maniobra ab la seva dalla segadora de vides. Una població ab sots y recons pútrids té ja quelcom de sarcòfag, de carner, de fossar.

Un empestat que aquí arribés fora prou pera empestar la ciutat. La defensa higienica no oferiria resistencia suficient. S'omplirien de cals les cases, y els carrers, y els imbornals de les clavegueres. La blancor de la cals fària de mortalla. Dintre'ls sepulcres emblanquinats, els verms serien reis de la carn.

Potser després, passada l'epidemia, els supervivents, negres dels dòls familiars, se reunien pera veure de sanjar la ciutat, de netejar els carrers y els habitacles, de fer correr aigua per la soterrania foscor de les clavegueres, de rentarse la cara cada dia y les mans abans de posarse a taula...

WIFRED

CULTURA FEMENINA, per Carme Karr. - «L'Avenç» acaba d'editar, ab aquet titol, les conferencies sobre estudi y orientació feminista donades a l'Ateneo Barcelonès per donya Carme Karr, directora de la revista *Feminal*. Es interessantissim y digne de que se'n preocupin les institucions de cultura aquet treball inspirat en les modernes corrents pedagògiques, resultant ademés una crítica fibladora contra'ls actuals centres d'ensenyansa religiosa... Per més que donya Carme s'escarrassi en demostrar que'l seu ideal no va contra les monges, lo cert es que'l projecte d'*Institut de cultura femenina* ha de fer a les *madres* l'efecte d'un fet vandalic.

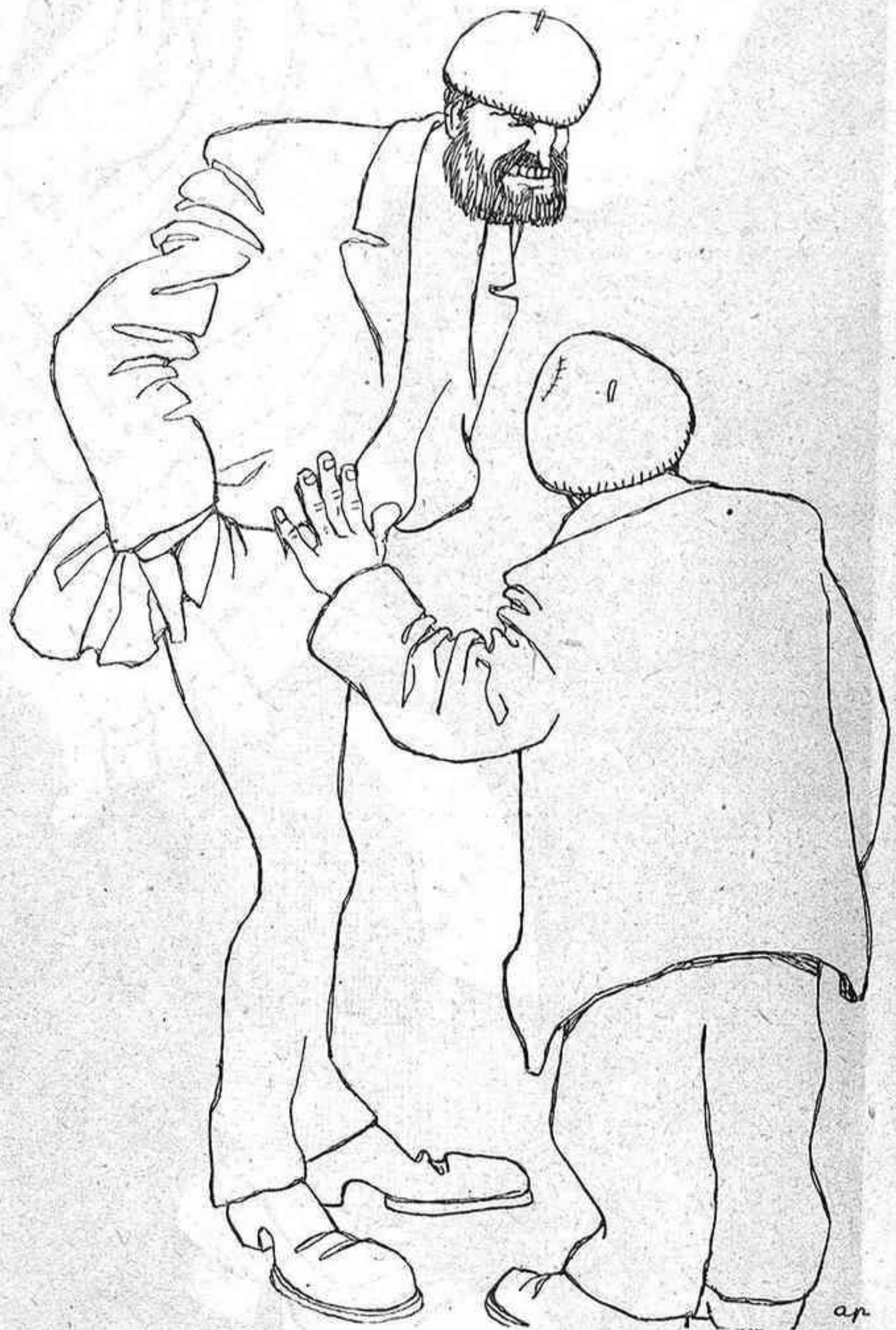
EL NACIMIENTO DE FELICIDAD FRANCKLAND, per C. C. Andrews. - Es el primer titol publicat per la nova «Colección Bri-

tania», una biblioteca de moderns quèntistes anglesos, cridada a obtenir un gran exit entre'ls nostres llegidors. En cada volum, esplèndidament il·lustrat, hi consten vuit o deu quèntos escullits de diferents autors, tots firmes reconegudes, de modo que l'amenitat no pot ser més manifesta. La biblioteca anuncia que'ls volums apareixeran trimestralment, y si tots són tan interessants y de presentació tan simpàtica com el primer, no es dificil augurar a l'editor senyor Rialp una franca acullida. Es el llibre ideal pera viatge y el millor amic pera fer tertulia en els dies plujosos a l'hivern y pera geure dessota'ls pins a l'estiu.

LA VIDA Y LAS OBRAS DE BALMES, per N. Roure. - Feina positiva ha fet el senyor Roure ab la publicació d'aquet llibre, ja que ab ell il·lustrarà suficientment a molts y molts compatricis de l'immortal autor d'*El Criterio* al qui sols coneixen de nom, y saben unicament d'ell que era fill de Vic. Els dos aspectes de l'obra estan perfectament determinats, y la veritat històrica hi es plenament documentada. La part biogràfica no careix de l'interès que desperten les vides dels grans homes, y lo referent a la bibliografia resulta un estudi de crítica seriós y digne. Avui que se celebra ab repicament de gloria el centenari del naixement del filòsof català, el llibre del senyor Roure ve a ser la corona de *siemprevivas*, a falta de monument; que dels llibres sempre'n queda alguna cosa, y dels monuments, devegades, no.

MONOLOGS EXTRAVAGANTS, per Pompeyus Gener. - Les altes tasques administratives que actualment li ocupen gran part del temps no han arrencat del tot a l'autor de *La Mort y el Diable* les seves velles aficions literaries.

Quatre monologs conté el llibre que acaba de donar a llum, y es cada un d'ells una prova més del garbo ab que'l popular es-

ESPERANT EL CRIT

-Be, ¿què't sembla, ens aixecarem, sí o no?...

-Com un sol home.

criptor maneja, al mateix temps que'l fuet de la sàtira, la vareta de cascabells de la broma.

El volum va adornat ab un retrat de l'autor que, ben mirat, resulta un altre monolog: talment sembla estar parlant.

ALTRES PUBLICACIONS:

Animes retudes.—Fantasia lírica en vers per Victor Canigó. Es un poemet irrepresentable, però ple de sentiment y poesia.

Boletín del Museo Social.—Havem rebut el número 3 d'aquesta important publicació.

Sebas al cap.—Humorada en un acte d'en Joaquim Roig. Pera donar idea de lo popular que es l'enginyosa obreta bastarà dir que aquesta es la 6.ª edició. L'ha publicada la «Biblioteca Popular Teatral».

El encanto de Valmar.—Un bonic quento del celebrat escriptor Martínez Olmedilla que publica en son segon número la nova revista *Los cuentistas*. Els dibuixos hi sobren.

Dia de pluja.—Comedia en un acte d'en Lluís Forest, arreglada per en Salvador Vilaregut. S'estrenà ab exit al «Principal» l'any 1908 y forma part de la «Biblioteca de Joventut Teatral».

A una madre.—Diatriba contra'ls confessoraris, per Ramon Chies, seguit d'altres treballs en el mateix sentit. Follet publicat per la «Biblioteca El Apostolado de la Verdad».

Porten res de pago?...—Vaudeville en tres actes de Hennequin y Veber, traduït per D. Bonaplata Alentorn. Com no deuen ignorar, va ser un dels grans exits del «Teatre Nou». S'ha publicat en la «Biblioteca de La Escena Catalana».

Kataluna-Esperantisto.—Tenim a la vista el número 3 d'aquesta revista, que's publica a Sabadell.

Tarraco.—Revista mensual de Ciències, Art y Literatura. En son dia rebérem el número 7, corresponent a Juny.

Gent Nova.—Bonica número extraordinari que l'aixerit setmanari badaloní ha publicat ab ocasió de la Festa Major de la veïna ciutat.

Boletín de la Sociedad Astronómica de Barcelona.—Ha aparegut el segon número d'aquesta revista mensual. Conté treballs interessantíssims, acompanyats alguns d'ells de curioses ilustracions degudes a socis de l'*Astronómica*.

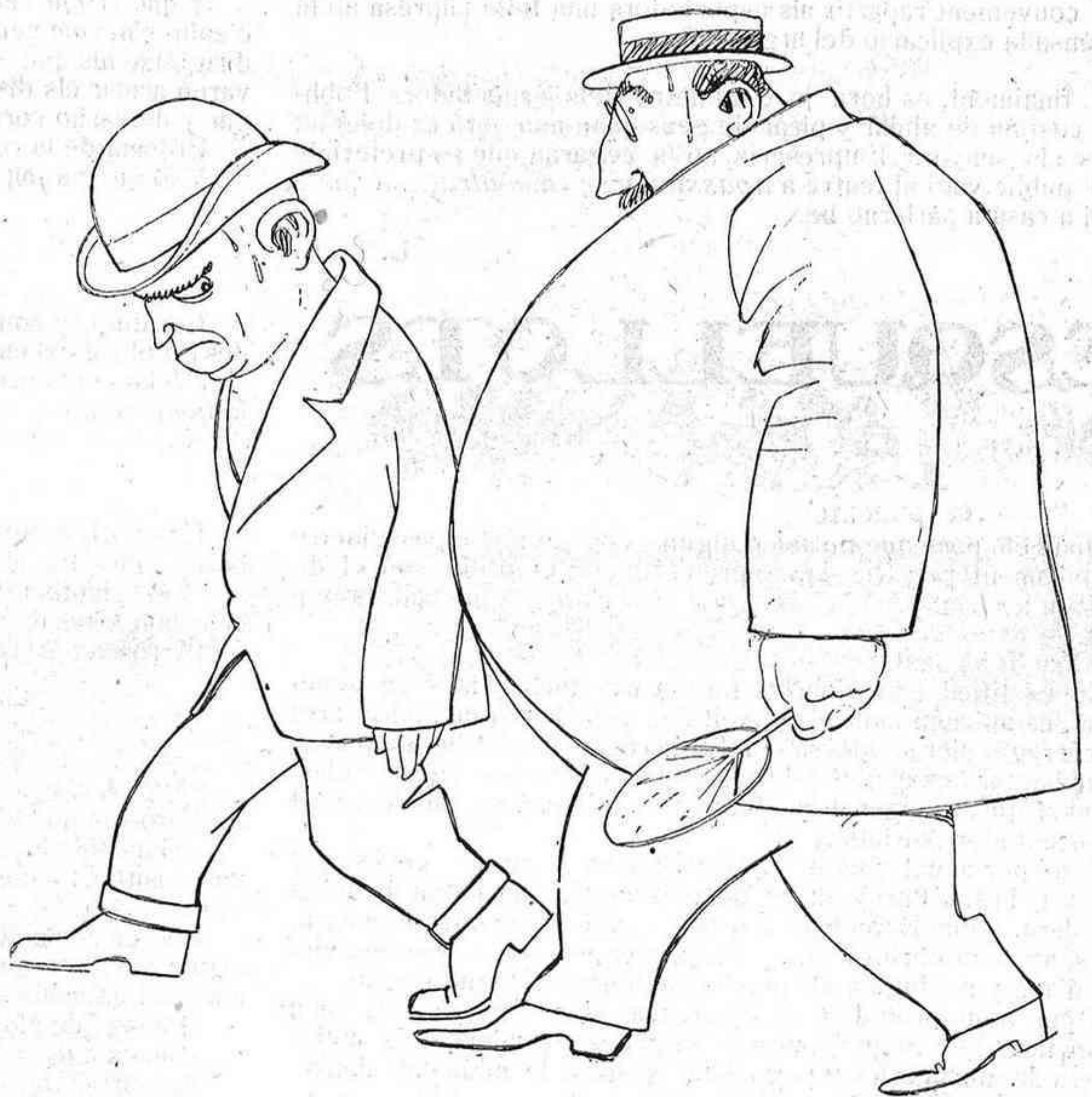
SEPT SCIENCIES

Les dues Empreses de teatre català que estan en vigílies de funcionament podrien pendre en consideració tots o alguns dels concells que l'infrascrit té'l gust de brindalshi generosament de franc.

Les Empreses haurien d'enviar a la premsa invitacions especials pera'ls ensaigs generals de totes les obres noves. Això afavoriria a la crítica l'estudi de les produccions, y, per lo tant, fomentaria la seva difusió y propaganda.

S'hauria de procurar també que les funcions de nit no comensessin abans de les nou ni acabessin més tard de la una.

CANÍCULA

—Uf! Quina calor! Ja ha fet be, ja, l'Agulló d'anarse'n al Pol.

—Ja ho crec. Serà l'única cosa encertada que haurà fet en sa vida.

Convindria insinuar als comics, grans y xics, discrets y heterotetics, que es necessari acabar d'una vegada ab la vella y ridícula costum de saludar al public en mitg d'una escena culminant o després d'un mutis ensopegat.

Autors, artistes y empreses haurien d'acordar unànimement la supressió de la *claque*... que no's porti ab veritable discreció.

Pera be dels dos teatres catalans es convenient que, respecte a les estrenes, se posin d'acord, procurant que aquestes no coincideixin en un mateix dia, lo qual resultaria sempre en perjudici de tots dos.

Es precís, del tot indispensable, convencer ab bones paraules als apuntadors de que tenen una veu molt antipàtica.

S'ha de desterrar del criteri d'alguns actors la teoria de que «les obres de repertori antic no necessiten ensaigs, perquè tothom les sab»... Pel contrari se'ls ha d'inculcar que, ben cuidades, les obres velles del teatre català sostindrien elles soles una temporada.

Al formar els programes, cal tenir en compte que les pessas còmiques d'un acte es millor que vagin al davant de l'obra grossa, exceptuant naturalment el dia que les citades pessas s'estrenen.

Es també de gran interès moral, y fins estetic, fer entendre als traductors que no tenen dret a sortir a rebre les ovacions del bon public, quan aquet demana l'autor.

No està mal el pensament del senyor Franqueza de colocar aparatos calefactores a la sala del «Principal». No hi ha res pitjor pera l'exit d'una temporada que un *refredament* en el public.

Cada vegada que s'estrena una obra poc o molt *simbolista*,

seria convenient repartir als espectadors una fulla impresa ab la condensada explicació del argument.

Y, finalment, es hora ja d'admetre dels espectadors l'oblidada costum de xiular y picar de peus quan una obra es dolenta; doncs els senyors Empresaris no'm negaran que es preferible que'l public vagi al teatre a *apassionarse en contra*,... a que's quedi a casa a parlarne be.

L. L. L.

ESQUELLOTS

Quan els pocs que'n sabien alguna cosa el feien passejantse tranquilament per Russia, de prompte, per escotilló, com el dimoni en les comedies, el *huesped del Ganges* ha aparegut a Italia.

¿Còm hi ha anat?

No es difícil endevinarho. La via marítima, y més en aquet temps, es un camí molt pla y molt llis, y un barco una mica brut que carregui blat a Odessa o a Taganrog, pot molt be, de passada, embarcar uns quants vibrions y portarlos, sense gran molestia, ni sisquera pagar per ells drets d'aduana, a qualsevol port del encantador Adriatic.

Sigui per aquet conducte, sigui per un altre, lo cert es que Barletta, Trani, Bari y altres ports d'aquell mar estan invadits pel còlera, y que Barcelona, sense per això preocuparshi massa, farà santament obrint l'ull... y tancant el port a les naus que vinguin d'allà y no duguin els papers sanitaris en deguda regla.

Y per avui, prou d'aquet color. Que si es cert que no val a badar, també ho es que'l mirarse les coses ab calma es la millor manera de dominarles y poguêlshi «pendre la mida» ab delicadesa y perfecció.

Uns obrers del servei de Fontaneria Municipal van fer present al senyor arcalde d'una grossa anguila viva trobada en una canyeria de les aigües de Moncada.

Ja sé què diran els regidors enredats en l'assumpte de la famosa *traïda*:

—Si, en això de les aigües, els modestos empleats hi troben l'*anguila*, vès què farem nosaltres!

¡A l'ultim!...

Fins el divendres no va determinarse *El Noticiero* a dirnos el seu modo de pensar en l'assumpte de la direcció de la banda municipal.

Hi ha que confessar, perxò, que si va tardar, també, en cambi, al donarnos el seu dictament, ens el va donar en vers.

Aquí'l tenen. Saborèginlo:

«Tres coscorriones daré
con la cabeza en la esquina
si despachas á José.»

Com ja veuen els lectors, a l'arribar al lloc de compromís, el *Ciero* suprimeix discretament el *San*; però aquet detall es lo de menos.

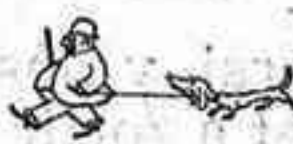
Molt be, Quico, molt be!... D'això se'n diu portarse com un home.

«Si despachas á José...»

Vaya si'l despatxarem...

Ja pot telegrafiarho a l'Agencia Mencheta.

Y an aquella senyora que diuen que li fa de padrina.

Amenitats barcelonines.

L'altre dijous, un obrer tipògrafo, en ús del seu perfecte dret, donava una conferencia en el local de la seva associació.

Mes heusaquí que uns altres obrers que l'escoltaven y que cabalment no perteneixien a l'associació que havia organitzat l'acte, trobaren que la conferencia no era del seu gust.

Y que si són verdes, que si són *grogues*, succeí que en lloc d'anarse'n, com semblava natural, deixant que l'orador continués dirigintse als que simpatisaven ab les seves idees, tal escandol varen armar els disgustats, que no hi hagué més remei que plegar y deixarho corre.

El tema de la conferencia era: *La tiranía sindicalista*.

Y lo que va impedir que s'acabés en pau, també.

Les dugues empreses de Teatre Català continuen engrescades en el ridicul empenyo de tirarse gazetilles entre cap y coll.

¿Veiam si logran, a la fi, que'l dia que obrin el public estigui ja fastiguejat?

Una noticia agrícola, que dediquem als honorables concejals barcelonins, tan aficionats a la *cosa*:

«Les plantacions d'*arròs* de la ribera d'Amposta presenten molt bon aspecte.»

¡Arrossaires, l'enhorabona!

¡Ave María puríssima!...

Però ¿en què diable pensen aquets diaris?

«El alcalde ha ordenado al inspector de higiene que practique una visita en un establecimiento del pasage de Horts de Velle Fers...»

Per la compassió que'ns inspiren els lectors de periodics, siguin del color que's vulgui, els traduirem al català aquet descomunal galimaties.

«Pasage de Horts de Velle Fers...»

¿Saben què vol dir això?

Passatge del Hort dels Velluters, un antic passatge situat a quatre passos del Portal Nou.

Ni més ni menos, ni menos ni més, com diu en Sol y Ortega quan vol fer veure que's formalisa.

Ha tornat de Bruseles el regidor senyor Ramoneda.

Y lo primer que ha dit es que'ls bombers d'aquella població estan meravellosament organitzats.

A pesar de lo qual, ja varen veure aquet dia com van permetre que se'ls cremés mitja Exposició.

Calculin lo que hauria succeit si'ls bombers no arriben a tenir una organització tan meravellosa.

De segur que mitja Bèlgica queda socarrimada.

A l'objecte de prevenirnos contra el còlera, un tal doctor Farreras ha comensat una serie d'articles a *Las Noticias*.

De modo que l'invasió mèdica es un fet, en tant que la colèrica es problemàtica.

No sé què es preferible...

Els suscriptors d'en Roldós tenen la paraula.

Agrupades baix el titol de *Vida corporativa*, en un periodic local, edició nocturna del dijous dia 18, hi aparegueren aquestes quatre noticies, de les quals, pera no fernes llargs, ne copiem tan sols les primeres paraules:

«La Junta directiva del grupo esperantista *La Rondo*...»

«El domingo próximo la Sociedad coral *Catalunya Nova*...»

«El *Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Industria*...»

«La feria mensual de ganado lanar celebrada el domingo en Lèrida...»

No sabem còm degueren pendressela els interessats l'humorada d'aquets mestres, però si nosaltres fossim esperantistes, o coristes de *Catalunya Nova*, o socis del *Centre de Dependents*,

ni la broma toleràbamos,
ni en silencio la sufríamos,

porque, o a ellos los matábamos,
o a manos suyas moríamos.

Y ho diem així, comptant sempre ab la benevolensa dels lectors, perquè ens sembla que en castellà resulta més bonic y més energic.

Emprèn una excursió en ferrocarril, y apenes ha donat quatre passos li roben tot lo que porta.
Per xò, val a dirho, no sabem què es més de lamentar.
Si lo de la casa o lo de la maleta.

Viatjant en tren, entre Barcelona y l'Empalme, al diputat senyor Milá y Camps varen robarli una maleteta que contenia joies y diners per valor de 40.000 duros.

També es ben desgraciat aquet senyor.

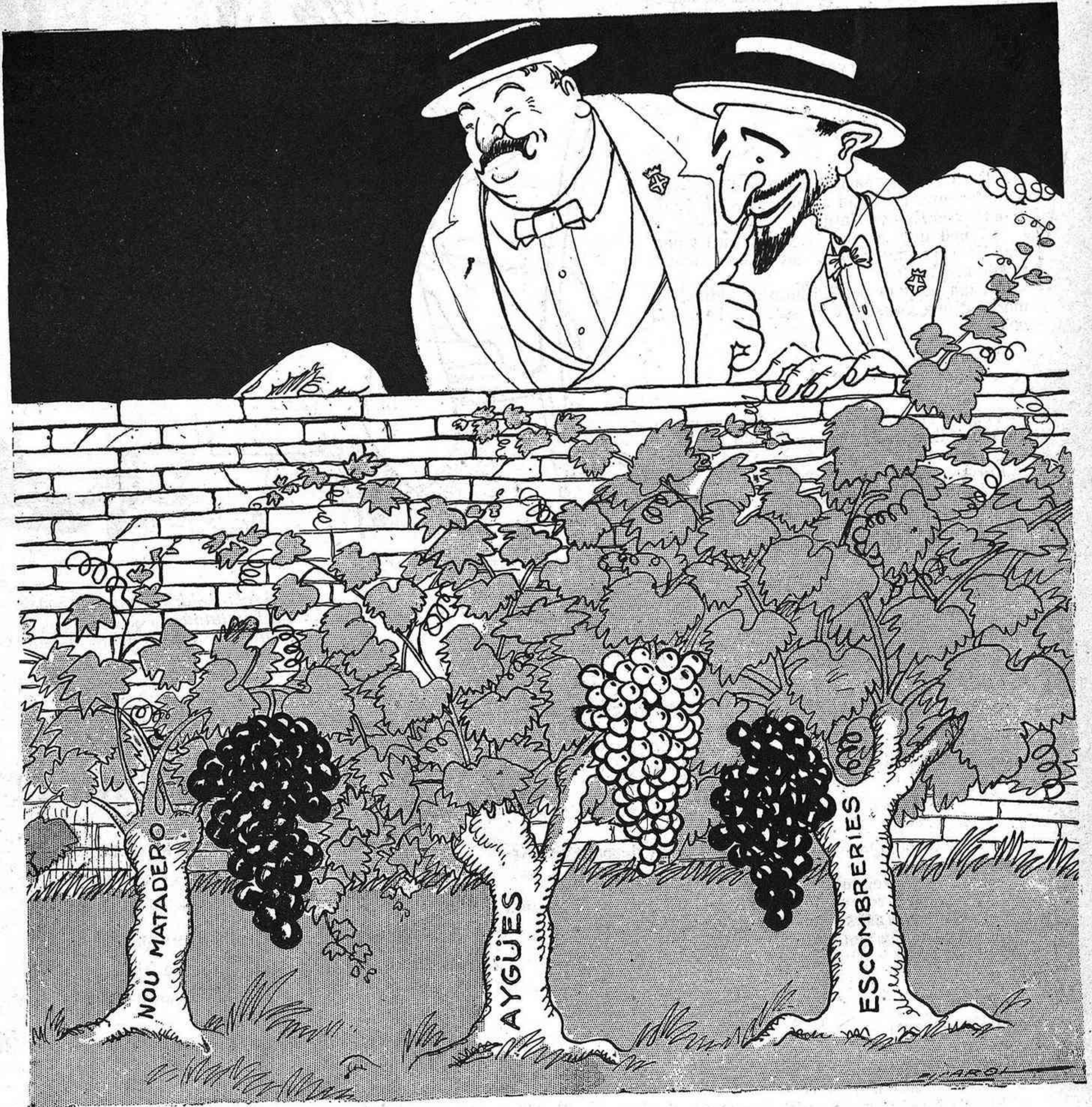
Vol tenir una casa, y l'arquitecte li fa aquella raresa del paisseig de Gracia, cantonada a Provensa.

Els nostres diaris serios van tornantse cada dia més graciosos y entretinguts.

En un d'ells, que abans s'estava a la Rambla, va sortir dies ennera un telegrama encapsalat ab aquet titol:

«La América Central contra los Estados Unidos.»

Després de lo qual, venia el parte, que comensava així:

VITICULTURA MUNICIPAL

—Veus?... D'això se'n diu una vinya. Si no s'espallla res, me sembla que hi haurà raims pera tothom.

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

Tratamiento
específico del

CÓLERA

ó sea de como todo ataque de
cólera se puede reducir á los
límites de una simple indisposición
intestinal prontamente curable. :

Opúsculo escrito en italiano por el Dr. CARLOS TUNISI y traducido de la 9.ª edición por M. E. LICIAJA

PESETAS, 1

HISTORIES D'ALTRE TEMPS

Volum 7

JACOB XALABIN

LA FILLA DE L'EMPERADOR CONTASTÍ

Preu: 1 pesseta

TRIALL DE NOVELLES GALANTS

e d'algunes jocositats en vers del temps de la vellura.

Les unes novament traduïdes e les altres per
primera vegada catalanitzades.

Preu: 3 pessetes

Los cent Conceyls del Conceyl de Cent

Escrit de mà de Fra Feliu Piu de Sant Guiu
canonge de la Seu, ab altres màximes e veritats que shi
enclouen, e son en vers

Preu: 1 pesseta

PENSAMENTS EN VERS

Originals de ALBERT LLANAS

Ab dibuxos de MODEST URGELL

Pessetes: 0'50

Edicions populars d'en Santiago Rusiñol

Anant pel món. (2. ^a edició)	Ptes. 1
El Mistic (2. ^a edició).	> 1
Oracions. Am música d'E. Morera.	> 1 (Agotada)
Fulls de la vida	> 1 (Agotada)
Els Jocs Florals de Canprosa. (2. ^a edició)	> 1
El bon policia.	> 1
Monlegs.	> 1
La bona gent.	> 1 (Agotada)
Tartarin de Tarascó. D'A. Daudet. (Quart miler).	> 1
El pati blau.	> 1
El poble gris.	> 1
La Mare. (3. ^a edició). (Quinzè miler)	> 1
L'alegria que passa.	> 1
La «Merienda» fraternal. (Quart miler)	> 1
L'Heroe.	> 1
Libertat!	> 1
La fira de Neuilly	> 1
Els savis de Vilatrista.	> 1
L'auca del senyor Esteve.	> 1
L'Hereu Escampa	> 1
En Tartarin als Alps	> 1
La llei d'herencia.	> 1
Aucells de pas.	> 1
La intel·lectual	> 1
El redemptor	> 1
Còrs de dòna	> 1
El Teatre per dins	> 1
Dol d'«alivio»	> 1

NOVEDAD

CASI CRÍTICAS

por LUIS BONAFUOX

Un tomo, Ptas. 3'50

ALGO

Colección de poesías por

JOAQUÍN MARÍA BARTRINA

Espléndida edición decorada

Pesetas 4

EL GRA DE L'HISTORIA

Crónica universal, per J. VILA RIERA

Dos volums en 8.", Ptes. 4

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificar. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

Records d'un còlera famós. — «Historia de un Viajero Terrible»

De aquest Viagero la historia
Apreneu be de memoria.

Neix en Asia gras y fart
Morint sa mare del part.

Veyent que no s'sembla a n'ell
Son pare mort del tropell.

Los marmasors una dida
Li busca tot de seguida.

Sent lleix y negre com peja
La dida se n'encarrega.

Veu lo didot que en la cuixa
Hi te un desitg de maduixa.

Aixerit com una daina
Per sopas menja sanfana.

Li han posat en caminant
Per gorra de cop, turbant.

Corrent per l'horl y tot sol
Juga sempre ab una col.

Mentras la dida l'espera
Fa lamburellas per la era.

Per axo segons se diu
Li van posar aquell motiu.

Se posa gras com un toro
De farts de figas de moro.

Lleger a estudi ja gran
En lloch del fleuri i Koran.

Per acabar's de educar
Se determina a viatjar.

Com de peresos no peca
Va ab los Moros a la Meca.

Allà salt devant de Mahoma
Ne mata un grupal per broma.

Per ana a veure una tia
Baixa ab ells a Alejandria.

Surlint quant poi a las foscas
Los moros moren com moscas.

Ab molts cantant una copla
Se n'entra a Constantinopla.

S'enamora d'una Uri
Y s'està un quant temps allí.

Mentras los amors li apretan
A mils los moros hi petan.

Cansat al fi de la mòssa
S'en va donantli una cossa.

Lo Sultan lo fa buscar
Perque 'l voldria empalar.

Pero ell fenilos ganyotas
Sen va a veurer las marmotas.

Per viatjar un xich mes barato
Se vesteix de caricato.

Quant ningu no se n'adona
Tot plegat se n'entra a Ancona.

Un cop dins diu: no l'en ixis
Sens matar santu di guixis.

Mentras moren a milions
Ell se 'ls menja 'ls macarrons.

Com tota persona fina
Te allà una baylarina.

Un partiguin italià
La estima y lo vol mata.

Pero ell es espadachin
Y atravessa al partiguin.

Cansats de tants vituperis
L' buscan los bersagliers.

Vestit de barata paella
S'escapa y s'en va a Marsella.

S'espantan y ab l'empagat
Mor algun que altre gabat.

Se fica al mon elegant
Y apren de ballar 'l can-can.

Treu sense voler ho fer
Ab lo peu un ull al Mer (Maire).

Lo volen pendre y s'escapa
Anantseu per una trapa.

De Xulero disfressat
A Valencia se n'ha fiscal.

De por y molts desesperos
Moren gent y alguns xuleros.

Cansat ya de cacauets
S'en va passant per poblets.

Ab vulet y de languins
Va a veure 'ls Barcelonins.

Pero ells tenen poca pena
Y tots 'l giran la esguena.

Vol donar 'l cop y per ferho
Parla molt d'en Beidomero.

Per no passar per pavana
Fa surtir de la campana.

Li fan perque això s'ho val
Morica en la plassa real.

Lo pobre Colera morbo
Ja comensa a ana un xich corvo.

De fumà un puro d'estanca
Mor de repent sobre un banc.

Y en aquí y ab tot això
Encara algú s mor de pó.

Auca del cèlebre dibuixant TOMAS PADRÓ, publicada en «Un Tros de Paper» l'any 1865.